

Sygn. akt VII U 640/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: protokolant sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2017 r. w Warszawie

sprawy K. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o emeryturę

na skutek odwołania K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 14 kwietnia 2017 roku, znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje K. M. emeryturę od dnia 1 kwietnia 2017 roku.

UZASADNIENIE

W dniu 11 maja 2017r. K. M. złożył, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 14 kwietnia 2017r., znak: (...), odmawiającej przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

Ubezpieczony zarzucił organowi rentowemu naruszenie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Wskazał, że w okresie od 17 sierpnia 1981r. do 11 czerwca 1985r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku spawacza, a w okresie od 17 czerwca 1985r. do 31 marca 1991r. w Przedsiębiorstwie(...) na stanowiskach: spawacz, spawacz – blacharz i spawacz stolarz. Oba wymienione zakłady już nie prowadzą działalności i w związku z tym nie ma możliwości, aby wystawiły świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach. Ubezpieczony wniósł, by Sąd pozytywnie rozpatrzył odwołanie (odwołanie z dnia 9 maja 2017r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że K. M. na dzień 1 stycznia 1999r. nie udokumentował piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia wnioskodawcy od 22 kwietnia 1991r. do 31 grudnia 1998r. w (...) Przedsiębiorstwie (...)S.A. w wymiarze 7 lat, 3 miesięcy i 19 dni – po wyłączeniu okresów nieskładkowych wynoszących 4 miesiące i 20 dni. Nie zostały

zaś uwzględnione okresy zatrudniania: od 17 sierpnia 1981r. do 11 czerwca 1985r. w Przedsiębiorstwie (...) oraz od 17 czerwca 1985r. do 31 marca 1991r. w Przedsiębiorstwie (...), ponieważ K. M. nie przedstawił świadectw pracy w warunkach szczególnych. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że ubezpieczony jest członkiem OFE i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa, legitymuje się ogólnym stażem pracy na dzień 1 stycznia 1999r. w wymiarze 25 lat, 11 miesięcy i 29 dni, a ponadto w dniu (...) ukończył 60 lat (odpowiedź na odwołanie z dnia 2 czerwca 2017r., k. 1 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. M., urodzony (...), jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego (wniosek o emeryturę, k. 1 – 6 akt emerytalnych). W okresie od 1 września 1972r. do 31 maja 1978r. pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. najpierw jako uczeń (...), a potem na stanowisku operatora dźwigu (świadectwo pracy z dnia 3 czerwca 1978r., k. 4 akt kapitałowych). Następnie od dnia 1 września 1978r. podjął zatrudnienie w Zakładzie (...) w L., gdzie pracował do 8 sierpnia 1981r. jako operator żurawia wieżowego, a potem jako ślusarz (świadectwo pracy z dnia 7 sierpnia 1981r., k. 5 akt kapitałowych). W międzyczasie, w okresie od 28 października 1978r. do 2 października 1980r. pełnił służbę w Wojsku Polskim (zaświadczenie z dnia 28 października 2003r., k. 6 akt kapitałowych).

W dniu 14 czerwca 1981r. ubezpieczony złożył w Przedsiębiorstwie (...) w N. podanie o przyjęcie do pracy (podanie, k. 1 akt osobowych). Od dnia 17 sierpnia 1981r. został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony (umowa o pracę z dnia 17 sierpnia 1981r., k. 11 akt osobowych).

Przedsiębiorstwo(...) w N. zajmowało się tworzeniem konstrukcji budowlanych. Na hali produkcyjnej, gdzie wykonywał prace K. M., pracowały brygady. W skład brygady wchodził spawacz, pomocnicy oraz ślusarze, którzy przygotowywali materiał dla spawaczy. Przydziałem prac zajmował się brygadzysta albo mistrz. Ubezpieczony, pracujący w brygadzie m.in. z B. D., zajmował się stale i pełnym wymiarze czasu pracy wykonywaniem prac spawalniczych. Spawał różne elementy, np. kominy, kominki czy metalowe regały, metodą elektryczną i gazową. Pracy spawalniczej było bardzo dużo, a spawaczy zbyt mało, dlatego spawacze poza spawaniem, nie wykonywali innych prac (zeznania świadków: B. P. (1), k. 49 – 50 a.s. i B. D., k. 50 – 51 a.s., zeznania K. M., k. 52 – 53 a.s.).

Stosunek pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) w N. zakończył się z dniem 11 czerwca 1985r. (świadectwo pracy z dnia 13 czerwca 1985r., k. 19 akt osobowych). Od dnia 17 czerwca 1985r. ubezpieczony na podstawie umowy o pracę zawartej na okres próbny rozpoczął pracę w (...) W. (późniejsza nazwa Przedsiębiorstwo (...)) na stanowisku spawacza (umowa o pracę, k. 26 akt osobowych). Takie stanowisko zajmował do 2 grudnia 1990r. Od 3 grudnia 1990r. został natomiast zatrudniony jako spawacz – blacharz w pełnym wymiarze czasu pracy (umowa o pracę z dnia 3 grudnia 1990r., k. 31 akt osobowych).

Pracując w charakterze spawacza K. M. zajmował się wyłącznie spawaniem. Wykonywał je na hali w zakładzie, a jeśli była taka potrzeba, to na zewnątrz. Spawał różne elementy np. podstawy do silowników, czy ramy, kiedy pękły. Ilość tego rodzaju prac była duża, ponieważ w zakładzie było 120 jednostek jeżdżących – przyczep i samochodów. Pracowało w związku z tym kilku spawaczy, którzy świadczyli pracę w systemie zmianowym. Po zmianie stanowiska pracy, K. M., poza pracami spawalniczymi, które wciąż były przeważające, zajmował się również blacharką. Prostował blachy, jeśli samochód w coś uderzył. W przypadku przyczep, jeśli burty były pocięte, ubezpieczony wraz z innym pracownikiem, zdejmował je, prostował, a także uzupełniał ubytki. Zdarzały się również elementy do spawania, np. gdy urwały się zawiasy, albo tłoczysko weszło w podłogę. Naprawa podłogi polegała na tym, że najpierw należało wyciąć blachę, potem wstawić nową i ją zespawać (zeznania świadków: A. R., k. 49 a.s. i B. S., k. 51 a.s., zeznania K. M., k. 52 – 53 a.s.).

Pracodawca wypłacał ubezpieczonemu dodatek szkodliwy (karty wynagrodzeń, k. 21 – 36 akt osobowych). Z dniem 31 marca 1991r. stosunek pracy K. M. w (...) W. (późniejsza nazwa Przedsiębiorstwo (...)) został rozwiązany (świadectwo pracy, k. 8 – 9 akt emerytalnych).

Od dnia 22 kwietnia 1991r. K. M. podjął pracę jako spawacz w (...) Przedsiębiorstwie (...)S.A., gdzie w lutym 2017r. wciąż pozostawał zatrudniony (zaświadczenie z dnia 27 lutego 2017r., k. 7 verte akt emerytalnych). W okresie

zatrudnienia u ww. pracodawcy od 22 kwietnia 1991r. do 31 grudnia 2008r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym, na stanowisku spawacz elektryczny, wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (świadcstwo wykonywania prac w warunkach szczególnych z dnia 27 lutego 2017r., k. 7 akt emerytalnych).

W dniu 3 kwietnia 2017r. K. M. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę, w którym zgłosił wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa. Do wniosku dołączył kwestionariusz informacyjny dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z załącznikami (wniosek o emeryturę z 3 kwietnia 2017r. wraz z załącznikami, k. 1-12 akt emerytalnych).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 14 kwietnia 2017r. decyzję znak: (...), w której odmówił przyznania prawa do wcześniejszej emerytury ze względu na nieudowodnienie wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie organu rentowego ubezpieczony udokumentował okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, 11 miesięcy i 29 dni oraz staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 7 lat, 8 miesięcy i 11 dni (decyzja ZUS z 14 kwietnia 2017r., k. 17 akt emerytalnych).

Od powyższej decyzji K. M. złożył odwołanie (odwołanie z dnia 9 maja 2017r., k. 3 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie niekwestionowanych przez strony dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i aktach osobowych ubezpieczonego. Ponadto Sąd Okręgowy za podstawę ustaleń faktycznych przyjął wiarygodne zeznania świadków B. S., B. D., B. P. (1) i A. R., którzy przez wiele lat pracowali w tych samych zakładach pracy, w których zatrudniony był K. M. i potwierdzili okoliczności pracy ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza. Zdaniem Sądu z uwagi na spójność zeznań świadków i dokumentów, nie było podstaw do kwestionowania ich wiarygodności.

Sąd dał wiarę również zeznaniom ubezpieczonego, który potwierdził to, co zeznali świadkowie i to co wynika z dokumentów. Z uwagi na spójność jego zeznań z pozostałym zgromadzonym materiałem dowodowym, nie istniały okoliczności dyskwalifikujące te zeznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. M. od decyzji organu rentowego z dnia 14 kwietnia 2017r., znak: (...), jako zasadne zasługiwało na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych w tym akcie prawnym, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Świadectwo pracy w warunkach szczególnych jest jednak dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie stanowi dowodu tego co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których w myśl stosowanego a contrario art. 244 § 1 k.p.c. nie zalicza się świadectwa pracy, skoro nie zostało sporządzone przez organy władzy publicznej ani inne organy państwowe (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013r., III AUa 783/13, Lex nr 1409118). Dodatkowo należy podkreślić, że w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być więc udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

W rozpatrywanej sprawie jedyną okolicznością, co do której istniał spór między stronami, było to, czy ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Spełnienie innych warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, nie było zaś sporne, ponieważ K. M. z dniem (...) ukończył 60 lat, posiada ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy i choć jest członkiem OFE, to złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy uwzględnił pracę K. M. w warunkach szczególnych w okresie od 22 kwietnia 1991r. do 31 grudnia 1998r. w łącznym wymiarze 7 lat, 3 miesięcy i 19 dni. Nie zostały zaś uwzględnione okresy od dnia 17 sierpnia 1981r. do dnia 11 czerwca 1985r. oraz od dnia 17 czerwca 1985r. do 31 marca 1991r., choć ubezpieczony wskazywał, że w tym czasie pracował jako spawacz. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, odmawiając zaliczenia wymienionych okresów powołał się nie tyle na okoliczność niewykonywania pracy spawacza, co na brak świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawionych za wskazane okresy. Sąd ocenił, iż brak dokumentów, które wskazywał organ rentowy, nie stanowi jednak przeszkody, by ustalić, że ubezpieczony faktycznie pracował w warunkach szczególnych. Z tego względu zostali przesłuchani świadkowie, którzy pracowali wraz z ubezpieczonym w spornych okresach, w tych samych zakładach, a niektórzy nawet w tej samej brygadzie. Sąd przeprowadził również dowód z przesłuchania K. M. oraz dowody z dokumentów, w tym z akt osobowych.

Przesłuchani świadkowie, a także sam ubezpieczony, potwierdzili zgodnie pracę w charakterze spawacza wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Złożone zeznania w tym zakresie były spójne, podobnie jak dokumenty. Wynika z wymienionych dowodów, że K. M. w Przedsiębiorstwie (...) w N. zajmował się wyłącznie pracami spawalniczymi, których było dużo. Do pomocy spawaczom byli przydzieleni pracujący w tej samej brygadzie ślusarze i pomocnicy,

co oznacza, że spawacze, w tym ubezpieczony, zajmowali się wyłącznie spawaniem, zarówno gazowym, jak i elektrycznym. Podobnie było również w (...) W. (późniejsza nazwa Przedsiębiorstwo (...)). Świadczenie B. S. i A. R. również zatrudnieni w ww. zakładzie, w tym samym czasie co K. M., potwierdzili, że ubezpieczony zajmował się spawaniem i nie widywali go przy innych pracach. Ubezpieczony uzupełniając zeznania świadków, które nie stały się przez to niewiarygodne, dodatkowo wskazał, że od pewnego czasu – co Sąd ustalił na podstawie akt osobowych – wykonywał również prace blacharza. Opisał na czym te czynności polegały i wskazał, że oprócz blacharki nadal realizował również spawanie. Jeśli chodzi zaś o stanowisko spawacz – stolarz, o jakim mowa w świadectwie pracy, to Sąd wskazuje, że dokumenty i złożone w postępowaniu zeznania nie potwierdziły, by ubezpieczony faktycznie takie stanowisko zajmował i by wykonywał odpowiadające temu stanowisku czynności. Ostatnim dokumentem znajdującym się w aktach osobowych, który wskazuje na zmianę stanowiska na stanowisko spawacza – blacharza, jest umowa o pracę z 3 grudnia 1990r. Jeśli zgodnie z kolejnością wskazaną w świadectwie pracy K. M. miałby wykonywać jako ostatnie prace spawacza – stolarza, to musiałby to nastąpić po 3 grudnia 1990r. Tymczasem akta osobowe nie zawierają żadnych dokumentów na to wskazujących, a i z zeznań złożonych w procesie taka okoliczność nie wynika.

Podsumowując, Sąd ustalił, że ubezpieczony w Przedsiębiorstwie (...) w N. oraz w (...) W. (późniejsza nazwa Przedsiębiorstwo (...)) do dnia 2 grudnia 1990r. wykonywał prace spawacza – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast od 3 grudnia 1990r. do 31 marca 1991r. pracował jako spawacz i blacharz wykonując prac spawalnicze naprzemiennie z pracami blacharskimi.

Praca spawacza jest pracą w warunkach szczególnych. Wykaz A stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w dziale XIV „Prace różne”, pod pozycją 12 wymienia „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”. Wobec tego okresy od 17 sierpnia 1981r. do dnia 11 czerwca 1985r. oraz od dnia 17 czerwca 1985r. do dnia 2 grudnia 1990r. powinny być ubezpieczonemu zaliczone jako okresy pracy w warunkach szczególnych. Nie podlegał zaś uwzględnieniu okres od 3 grudnia 1990r. do 31 marca 1991r., kiedy ubezpieczony poza spawaniem zajmował się również blacharstwem. Tego rodzaju prace blacharskie nie zostały wymienione w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, zaś wykonywane wraz nimi prace spawalnicze nie były realizowane w ww. okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Konkludując, po zsumowaniu okresów od 17 sierpnia 1981r. do dnia 11 czerwca 1985r. oraz od dnia 17 czerwca 1985r. do dnia 2 grudnia 1990r. z okresem pracy w warunkach szczególnych, który jako udowodniony przyjął organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję, Sąd przyjął, że ubezpieczony niewątpliwie legitymuje się co najmniej 15 letnim wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych. Wobec tego przyznanie mu świadczenia, o które się ubiegał, było możliwe.

Odnosząc się do terminu, od jakiego Sąd uznał za możliwe przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, wskazać należy na treść art. 129 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest więc, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie.

W przedmiotowej sprawie K. M. złożył wniosek w dniu 3 kwietnia 2017r., zatem mógł uzyskać świadczenie od pierwszego dnia miesiąca, czyli od 1 kwietnia 2017r. Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił więc decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od ww. daty.

ZARZĄDZENIE

(...)